

ANTI ΠΡΟΛΟΓΟΥ.

Ἐνδιαφέρουσα καὶ διδακτικὴ εἶνε ἡ ἱστορία τῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἑλληνικῶν κοινοτήτων, αἵτινες ἥκμασαν ιδίως εἰς τὰ Μαδεμοχώρια τῆς Χαλκιδικῆς, ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ μάλιστα ἐν Πηλίῳ, ἔνθα μόνη ἐνδειξις ὑποτελείας ἦτο ἡ πληρωμὴ φόρου.

Ἄλλ' ἡ κοινοτικὴ δόξα τῶν Ἀμπελακίων, τῆς "Υδρας" τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν εἶνε ἀνωτέρα πάσης ἄλλης, διότι ὁ βίος αὐτῶν, ὡς πρὸς μὲν τὰς τρεῖς νήσους συνεδυάσθη μετὰ τῶν ναυτικῶν συνεταιρισμῶν, δι' ὃν ἐγκαίρως παρεσκευάσθη ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία, μεταμορφωθεῖσα εἰς ἐθνικὸν στόλον, κατὰ τὸν ίερὸν ἡμῶν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν Τούρκων ὡς πρὸς δὲ τὰ Ἀμπελάκια ὁ κοινοτικὸς σκοπὸς προσηγορίσθη εἰς τὸν ἐν τῇ ἴστορίᾳ μοναδικὸν συνεταιρισμόν.

Ἡ μικτὴ συνεργατικὴ ἑταῖρεία—παραγωγῆς, καταναλώσεως καὶ ἀμοιβαίας πίστεως—τῶν Ἀμπελακίων εἶχεν ἐπεκτείνη, κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ' αἰώνος, ἐπιτυχῶς τὰς ἐργασίας αὐτῆς εἰς τὰ πλεῖστα ἐμπορικὰ κέντρα τῆς Ἀνατολῆς, ἐπίσης εἰς τὴν Ῥωσίαν, Αὔστριαν, Γερμανίαν, Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ὀλλανδίαν.

Ἡ δὲ πολιτειακὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις τῆς δημοκρατικῆς κοινοπολιτείας τῶν Ἀμπελακίων ὑπῆρξε θαυμασιώτερα, καίτοι, κατὰ σχῆμα δέξυμωρον, ἵτο συγχρόνως ὑποτελής φόρον εἰς τὸν Σουλτάνον. Εἰς τὴν μεταξὺ Ὁλύμπου καὶ Ὅσσης χαράδραν, ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ καὶ τῶν Τεμπῶν χωριζομένην, ἐλύθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τὸ μεγαλείτερον ἵσως κοινωνικὸν πρόβλημα, σχεδὸν κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Πλάτωνος ἐν τῇ ἰδανικῇ του Πολιτείᾳ, καὶ καθ' ὃν τρόπον

λοκεῖ τε ἡ εὐδαιμονία ἐν τῷ σχολῇ εἴναι
ἀσχολούμενα γὰρ ἵνα σχολάζωμεν, καὶ πολε-
ιοῦμεν ἢν εἰρήνη τῷ φωμεν.

Ἀριστοτέλης (Εἰς Ἡθ. Νικου. Κ' § 7).